

О. М. Веселова

Гоелро План

ГОЕЛРО План (Государственной комиссии по электрификации России План) – перший загальнодержавний перспективний план відбудови й розвитку економіки РСФРР, що занепала внаслідок громадянської війни 1918–21 та націоналізації всієї промисловості, на основі електрифікації. Для його розробки 21 лютого 1920 за вказівкою В. Леніна створ. Держ. комісію з електрифікації Росії під головуванням [Г. Кржижановського](#) (у її складі працювало понад 200 осіб). При цьому під електрифікацією розуміли тех. реконструкцію економіки на новітній електроенергет. основі. План ГОЕЛРО, розрах. на 10–15 р., затвердив 29 грудня 1920 8-й Всерос. з'їзд Рад. При його розробці найбільша увага приділялася Пд. екон. р-ну, до якого входили як відповідні тер. РСФРР, так і землі УСРР без урахування кордонів між республіками. План передбачав реконструкцію старих і побудову 20 нових ТЕС і 10 ГЕС потужністю 1750 тис. кВт/год., що разом повинні були виробляти 9 млрд кВт/год. електроенергії; створення важкої промисловості; будівництво залізниць; розширення посів. площ і підвищення врожайності земель та масове кооперування селянства. Основою розвитку певного знач. пром. вузла чи р-ну ставали Держ. районні електростанції (ДРЕС). В Україні передбачалося будівництво 9 електростанцій (на Придніпров'ї переважно ГЕС, у Донбасі – ТЕС), зокрема [Дніпрогесу](#) і Бузької ГЕС, заг. потужністю 1 млн кВт. На базі енергії Дніпрогесу планувалося будівництво заводів із виплавки алюмінію та виробництва якісної сталі, збільшення у 10 разів (порівняно з 1920) видобутку вугілля, здійснення випуску машин для металургії, паливної індустрії, с. господарства й транспорту.

У квітні 1921 створ. Комісію з електрифікації України, за планом якої реконструкції підлягали металург. і хім. пром-сть Донбасу, залізниця Петроград (нині С.-Петербург)–Москва–Харків–Юзівка (нині Донецьк) з її подальшою електрифікацією. Передбачалося створення наскріз. дніпров. водного шляху Київ–Херсон. Ударні темпи будівництва, а також значні кошти, вилучені в укр. селян шляхом колективізації, сприяли тому, що План ГОЕЛРО було перевиконано – на 1935 в Україні потужність усіх електростанцій зросла в 7 разів. Якщо 1923 потужність всіх ГЕС в УСРР становила 46,7 тис. кВт, або бл. 2 % усього можливого запасу гідроенергії, то потужність збуд. 1927–32 за Планом ГОЕЛРО Дніпрогесу склала 558 тис. кВт.

Рекомендована література

1. Кржижановский Г. М. Десять лет хозяйственного строительства СССР: 1917–1927. Москва, 1927;
2. Развитие электрификации Советской страны. 1921–1925 гг: Сб. док. и мат. Москва, 1956;
3. Труды Государственной комиссии по электрификации России – ГОЭЛРО: Док. и мат. Москва, 1960;
4. Ульянова А. Д., Павлова В. В. Розвиток електрифікації Української РСР: Бібліогр. покажч. К., 1962;
5. Кульчицкий С. В. Україна між двома війнами (1921–1939 рр.). К., 1999.

Бібліографічний опис:

Гоелро План / О. М. Веселова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-25174>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).